

2015-10-23

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Lotta Christofferson

Motion 49 – Rekrytering av specialistsjuksköterskor

Beslut

Styrelsen föreslår kongressen besluta

att motion 49 Rekrytering av specialistsjuksköterskor anses besvarad och inte föranleder någon ytterligare åtgärd samt då de flesta landsting/regioner har infört utbildningstjänster för specialistsjuksköterskor bör SKL samordna ett gemensamt regelverk för att säkra kompetensförsörjningen.

Motionen

Mia Frisk, Jönköpings län, Conny Brännberg, Västra Götalandsregionen, Per Larsson, Östergötland, Marie-Louise Forslund Mustaniemi, Sörmland, Ella Bohlin, Stockholm (KD) har i motion 49 föreslagit **att** Sveriges Kommuner och Landsting under mandatperioden verkar för att vidareutbildningen för sjuksköterskor till specialist-sjuksköterskor uppmärksammas och att likvärdiga förutsättningar skall finnas motsvarande ST-utbildning för läkare.

Styrelsen

Styrelsen konstaterar att en viktig skillnad mellan läkares och sjuksköterskors specialistutbildning är att landstingen ansvarar för genomförande och finansiering av läkarnas ST-utbildning medan universitet/högskola ansvarar för och finansierar sjuksköterskornas specialistutbildning. En annan skillnad är att ST-läkarens utbildning är minst 5 år varav ST-läkaren tjänstgör i produktionen i genomsnitt ungefär halva tiden, medan specialistutbildningen för en sjuksköterska är 1-årig varav en betydligt mindre del av utbildningen är förlagd till verksamheten i form av praktik.

Det innebär att sjuksköterskors specialistutbildning är lagreglerad och lyder under universitet och högskolor med staten som huvudman samt att det är universitet och högskolor som ansvarar för utbildningens utformning och upplägg. Landstingens utbildningsuppdrag är begränsat till att tillhandahålla praktikplatser och handledning.

Att tillgodose behovet av specialistsjuksköterskor är en högt prioriterad fråga i landsting och kommuner men behoven ser olika ut. Samtliga landsting försöker skapa incitament för att öka antalet sjuksköterskor som vidareutbildar sig. En översyn gjord av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2014 och som har följts upp 2015, visar att samtliga landsting ger någon form av utbildningsförmåner vid specialistutbildning där det finns uttalat behov. Det kan innebära till exempel möjligheten att studera

halvtid och arbeta kliniskt halvtid och samtidigt erhålla full lön. Mer än hälften av landstingen har också satsat egna resurser för att, i linje med motionens förslag, utforma särskilda utbildningsanställningar för vidareutbildning till specialistsjuksköterska. Däremot kan det vara svårare att få ta del av dessa förmåner eller att erhålla en utbildningstjänst för att specialisera sig inom ett specialismråde där arbetsgivaren inte har ett uttalat behov.

Eftersom behoven ser olika ut över landet går det inte att generalisera och säga att alla kommuner och landsting har samma behov. De utbildningsanställningar som arbetsgivare nu provar på olika håll i landet, vill arbetsgivaren ha möjlighet att utveckla och förändra över tid, därför är en lösning som dominerar för alla inte önskvärd av huvudmännen/vårdgivarna. Förändringar i utbildningssystemet som innebär att utbildningsanställningar skulle regleras av staten, skulle med andra ord inskränka huvudmännens/vårdgivarnas möjlighet att styra sammansättningen av vilka kompetenser som behövs för att möta medborgarnas behov. Då det råder obalans mellan utbud och efterfrågan behöver särskilt fokus från statsmaktens sida finnas på dessa områden.

Arbetet med att vara attraktiv arbetsgivare är centralt för den långsiktiga rekryteringen av specialistsjuksköterskor, där löne- och utvecklingsmöjligheter liksom god arbetsmiljö utgör viktiga delar. För att tillgodose behovet av specialistsjuksköterskor behövs, utöver satsningar på specialistutbildning, även andra åtgärder som att se över vem som gör vad i verksamheten och fördelningen av arbetsuppgifter. Satsningar av detta slag pågår i så gott som alla landsting.

Rekrytering av specialistsjuksköterskor

Svensk hälso- och sjukvård står inför många utmaningar. En sådan gäller att upprätthålla kompetensen bland personalen på kort och lång sikt, något som är avgörande för att patienterna även i framtiden ska få bästa möjliga vård. Sjuksköterskans unika kompetens går inte att ersätta med någon annan yrkesgrupp. Därför är det viktigt att yrket är attraktivt och att det hela tiden byggs på med nya sjuksköterskor, som får växa in i yrket i samspel med erfarna kollegor.

Sjuksköterskeutbildningen ger en bred grund, som ger möjlighet för olika karriärvägar och specialiseringar. Inom flera områden råder idag brist på behörig personal med relevant specialistutbildning. Under år som kommer går dessutom många kompetenta och erfarna sjuksköterskor i pension.

Det vore rimligt att sjuksköterskor kunde få sin specialistutbildning med liknande villkor som de läkare de arbetar sida vid sida med. Dessvärre är studievillkoren inte jämförbara med läkares, som gör sin specialisttjänstgöring (ST) under betald arbetstid. Med skiftande stöd från arbetsgivaren kan en sjuksköterska idag bli tvungen att ta tjänstledigt och låna för att finansiera sina studier, med ett sammanlagt inkomstbortfall på nästan en kvarts miljon, enligt Vårdförbundets beräkningar. Den blygsamma löneökningen efter fullgjord utbildning kan innebära att man får arbeta i 9-19 år innan utbildningen inkomstmässigt lönat sig.

Det är knappast ett framtidsscenario som lockar till vidare utbildning. Därför anser vi att det finns behov av att driva frågan om betald specialistutbildning. Ett system med betald specialistsjuksköterskeutbildning i likhet med läkarnas ST-utbildning ger också arbetsgivare större möjlighet att planera för kompetensförsörjningen utifrån de behov av specialistsjuksköterskor som de har inom sin verksamhet.

Förslag

Med anledning av ovan nämnda föreslår vi SKL kongress besluta

att förbundet under mandatperioden verkar för att vidareutbildningen för sjuksköterskor till specialistsjuksköterskor uppmärksammas och att likvärdiga förutsättning skall finnas motsvarande ST-utbildning för läkare.

Mia Frisk (KD), ombud för Jönköpings län

Conny Brännberg (KD), ombud för Västra Götalandsregionen

Per Larsson (KD), ombud för Östergötland

Marie-Louise Forslund Mustaniemi (KD), ombud för Sörmland

Ella Bohlin (KD), ombud för Stockholms län